

iz planinske
literatureSlovenska alpinistična
revija Grif

Urednik **Tadej Golob** je 10. julija letos v prostorih Planinske zveze Slovenije predstavil prvo številko nove slovenske revije za alpinizem, športno plezanje in trekking »Grif«, barvno revijo na 52 straneh velikega revijalnega formata. V njej so v približno tretjinskih deležih objavljeni prispevki o vseh treh v naslovu napisanih dejavnostih. Letos bosta izšli še dve številki, septembra in decembra, od prihodnjega leta dalje pa bo to dvomesečnik. Revijo so financirali zasebniki, največ ljubljanska agencija PRestige, namenjena pa je alpinistom, športnim plezalcem, rekreativnim plezalcem obeh usmeritev, trekerjem, alpinistom-kajakašem, alpinistom-raftarjem, jamarjem, jadrlnim padalcem in zahtevnejšim planincem, ki jim niso dovolj samo uhojene in označene steze.

V prvi številki »Grifa« je uvodno predstavljena letošnja uspešna slovenska alpinistična odprava na himalajski osematisočak Anapurno, z vrha katerega sta brata **Karničar** smučala v bazni tabor, v sliki in besedi so predstavljene nekatere nore smeri športnih plezalcev, **Vanja Furlan** govori o svojih pogledih skoraj profesionalnega slovenskega alpinista na plezanje, **Marko Prezelj** opisuje svoje (in **Štremfeljevo**) plezanje v stolpih Paine v Južni Ameriki, o svojih predvsem zadnjih uspehih govorita v intervjujih vrhunska alpinista **Marko Lukič** in **Janez Jeglič**, zadnja dva velika prispevka v reviji pa sta namenjena čisto konkretnemu trekingu in kajakaštvu na divjih vodah.

M. R.

Na poteh med gorami

Knjiga — prvenec **Milana Vošanaka**, ki je pred kratkim izšla pri založbi Didakta v Radovljici, je čudovit popis avtorjeve biografije od rojstva do danes. Dogodki niso zapisani povsem kronološko, pač pa tako, 408

kot se jih avtor spominja. Knjiga nima posvetila, kot je to v navadi pri avtorjih, ki priznavajo svojemu okolju zasluge za njihove dosežke in tudi za nastanek njihovih knjižnih del, posvečena pa je mnogim stvarerem, ki jih ima avtor rad in se jih skozi celotno objavljeno besedilo spominja.

V začetku se nam zazdi, da knjigo posveča svojemu rojstnemu kraju Slovenj Gradcu in gorskemu okolju slovenske Koroške z Uršljo goro, Raduho, Olševo, Peco, Obirjem, Smrekovcem in drugimi gorami tod okoli, saj se s pogledi in spomini neprenehoma vrača na te prelepe vrhove. S svojimi številnimi prijatelji je hodil in kmalu tudi plezal po najvišjih slovenskih gorah in zahtevnih stenah, kot so Travniki, Klek, Osp, Stenar, Severna triglavska stena, Komna, Škrlatica, Krn ter Kamniško-Savinjske Alpe, kakor tudi po evropskih velikanih (Mont Blanc, Dru idr.). Med plezanjem in bivakiranjem v neugodnih vremenskih in plezalnih razmerah se neprestano spominja svojih staršev, brata in prijateljev. Tako v mnogih odstavkih posredno prav gotovo knjigo posveča tudi njim.

Delo je napisano v kratkih odstavkih. Mednje vpleta predvsem prijetne dogodke iz mladostnih dni in z alpinističnih podvigov v drugih plezališčih. Njegovo opisovanje vzponov se mi zdi kot slikanje na platno: s popisovanjem barvnih odtiskov jesenskih macesnov, večernih sončnih zahodov in jutranjih vzhodov ter celotne pokrajine nam kot slikar z likovno akademijo z lahkoto pričara to, kar je videl sam. Posluh in nekaj glasbenega znanja ter življenja z naravo je podedoval ali se naučil pri svojem očetu, ki je kot kmet muziciral po okoliških vaseh in tudi na sami Uršlji gori. Z nešteti mi opisi in orisi nam zato zna pričarati vse to, kar je doživljal.

Pohajkoval in plezal je povsod, kamor so ga vabili prijatelji, vsi zagnani in zagledani v gore, in tudi povsod tam, kamor jih je vabil sam. Skupna pota so jih vodila tudi v sedanjost Hrvaško, na Velebit, v Paklenico, v Zahodne Julijske Alpe in v Dolomite. Ko pa si je ustvaril svoj dom v Cerknici, je teže odhajal sam

na taka pota. Ljubezen do gora in narave pa je ostala in ga vabila. Besedilo zato neprestano prekinja s spomini na svojo ljubljeno mlado ženo, kasneje pa tudi na svoje hčerke. Tako tudi njim posveča knjigo, saj v njej popisuje tudi družinska potepanja.

Ciril Velkovrh

Zdravniški zbornik
Ažmanovih dnevo

Več kot 40 slovenskih zdravnikov na različne načine organizirano deluje v Gorski reševalni službi Slovenije (GRS) — od »udarne skupine« zaenkrat desetih zdravnikov — letalskih reševalcev, katere člani poleg številnih drugih aktivnosti sodelujejo pri večini najzahtevnejših klasičnih ali helikopterskih reševanj v gorah in drugih težko dostopnih predelih Slovenije, do starejših kolegov, ki s svojim bogatim znanjem in izkušnjami sodelujejo na strokovnih izpopolnjevanjih, pri vzgoji reševalcev in na številnih drugih področjih.

Že v preteklih desetletjih so občasna strokovna srečanja zdravnikov GRS pomenila lepo priložnost za dodatno strokovno izpopolnjevanje na področjih, ki so bila slabo obdelana ali pa sploh neobdelana na drugih strokovnih srečanjih slovenskih zdravnikov, na primer višinska medicina, pa tudi za utrjevanje znanj, ki so koristna prav vsakemu zdravniku ne glede na delovno mesto in ožje zanimanje, na primer urgentna medicina. Na teh srečanjih smo usklajevali različne domače in tuje doktrine, se spoznavali in povezovali med seboj in s strokovnjaki z drugih področij.

Pred dvema letoma smo se v Zdravniški podkomisiji GRS odločili, naj naša strokovna srečanja postanejo vsakoletna. Tako kot že doslej želimo tudi v prihodnje nanje pritegniti strokovnjake z drugih področij medicine, katerih znanje in izkušnje lahko razširijo naša obzorja.

Leta 1993 so sklenili ta naša srečanja poimenovati »Ažmanovi dnevi zdravnikov Gorske reševalne službe« v spomin tega leta tragično preminulega **dr. Tomaža Ažmana**, ki je do svoje smrti vodil Zdravniško podkomisijo GRS.

Priljučoči zbornik je odsev dogajanja na prvem in drugem »Ažmanovem dnevu« 29. avgusta 1993 in 28. maja 1994. Gre za uredniškega prvorojenca, ki je še nekoliko šibkega zdravja, vendar starši in botri upamo, da bomo kljub službenim in številnim drugim obveznostim našli dovolj časa in energije, da ga v prihodnjih letih okrepimo.

To je v uvodniku v Zborniku predavanj 1. in 2. Ažmanovega dneva zdravnikov Gorske reševalne službe Slovenije napisal urednik **Iztok Tomazin**, ki je v souredništvu **Franceta Malešiča** pripravil za natis ta 80 strani debel zbornik, v katerem s prispevki sodeluje deset zdravnikov. Ljudem, ki niso iz zdravniške stroke, prispevki v tej knjižici ne povedo skoraj nič, zdravnikom GRS pa izredno veliko. Nadejamo se torej lahko novi knjižni zbirki, ki bo bistveno obogatila slovensko strokovno goriško izobraževanje.

M. R.

36. letnik Naših jam

Z lansko letnico izida je v prvi polovici letošnjega leta izšel 36. letnik Naših jam, glasila Jamarske zveze Slovenije. V reviji z malone 200 stranmi je objavljena dolga vrsta strokovnih prispevkov izpod peres znanih slovenskih krasoslovcev, speleologov in jamarjev, med njimi pa je nekaj takih, ki lahko zanimajo planinskega bralca: na koncu koncev so bili nekateri od prvih članov Slovenskega planinskega društva hkrati tudi raziskovalci neznanega slovenskega podzemlja, SPD pa se je razen z gorami ukvarjalo tudi s kraškimi jamami; kot se je trudilo, da bi (p)ostal gorski svet v Sloveniji slovenski, se je trudilo tudi za slovenski podzemski svet, katerega dele je imelo nekaj časa »v našem«.

V 36. letniku Naših jam je vsaj en prispevek, ki se v celoti tiče — poleg jamarstva seveda — tudi planinstva. **Ciril Mlinar**, sodelavec ljubljanskega Prirodoslovnega muzeja, že drugič (prvič je v prejšnjem letniku) piše o svojih potapljaških raziskavah v Jami za slapom Savica. — Že zdavnaj so bili prvi in nekateri naslednji jamarji v začetnih delih jame, iz katere teče znameniti

slap nad Bohinjskim jezerom, vendar jih je celo ob najnižjih vodah ustavil sifon. Konec avgusta 1993 je Mlinar organiziral svojo prvo potapljaško akcijo v začetne sifone, februarja lani drugo in tretjo, o katerih piše v Naših jamah. Dno sifona se v teh delih jame spušča do nekega 50 metrov pod gladino slapa ob njegovem teku iz jame in preden pade v globino kot slap. V prvih delih jame se izmenjavajo sifoni s kopnimi deli jamskega rova, zadnji del doslej raziskanih delov jame je en sam sifon, ki ga le občasno prekinajo zračni žepi ujetega zraka. Ta del sifona je Mlinar imenoval Sifon Prirodoslovnega muzeja Slovenije in je s sedanjo dolžino 300 metrov najdaljši pri nas preplavan z vodo zalit jamski rov.

Omeniti velja še strokovni članek Klasifikacija in poimenovanje jamskih skalnih oblik, ki ga je napisal strokovni sodelavec Inštituta za raziskovanje krasa iz Postojne **Tadej Slabe**, sicer znani športni plezalec. Kot piše avtor, dejavniki, ki oblikujejo kraško podzemlje, zapuščajo sledi tudi na skalnem obodu votlin. Nastajajo skalne oblike, ki sestavljajo jamski skalni relief. Ta je pogosto pomembna sled oblikovanja in razvoja kraških votlin, zlasti še, če ga sestavljajo skalne oblike, katerih nastanek lahko natančno razložimo.

Dva izredno zanimiva prispevka ima v Naših jamah akademik **prof. dr. Ivan Gams**: Rast kapnikov iz različnih zornikov kotov in Sigove ponvice s posebnim oziroma na Škocjanske jame. Čeravno članka nimata tega namena, sta vsaj posredno močno okoljevarstvena: nedopustno je kakorkoli poškodovati ali uničevati podzemne kraške kamnite tvorbe, za rast katerih so bila potrebna desetstisočletja.

V reviji ni vse, kar je objavljeno, visoka znanost. V pregledu književnosti je tudi prikaz **Andreja Hudoklina** knjige »Gospodična, od bajke do današnjih dni«, ki so jo lani izdali Zeleni Novega mesta. Knjižica je izšla ob 80-letnici novomeške podružnice SPD ter kaže povezavo društvene preteklosti z Gorjanci, profesorjem **Ferdinandom Seidlom** in izvirom Gospodična. Kot v predstavitvi piše **Dušan Novak**,

»nas avtor popelje od Trdinovih bajk prek društvenega dela in delovanja njegovega predsednika F. Seidla v Gorjance, h Gospodični, ki so jo pričeli urejati leta 1931. Prikaže nekaj dokumentov in že smo pri tem, kakšna je Gospodična danes. So načrti za obnovitev in primerno ureditev, še več je dokumentacije, vendar se pri realizaciji znova in znova pojavljajo težave. Žal ni več prave volje. Morda bo ta knjižica pomagala k novemu koraku.«

Milan Razor

Bilten jamarskega kluba Železničar

Jamarska sekcija Planinskega društva Železničar iz Ljubljane, ki se je leta 1978 osamosvojila in preimenovala v Jamarski klub Železničar, je bila ustanovljena leta 1955, kmalu potem, ko je bil **Dušan Novak** izključen iz Društva za raziskovanje jam Slovenije, in sicer zato, ker se je potegoval za aktivnejšo vključitev mladih jamarjev v društvene akcije, pa tudi za sprejem funkcij. Ob 40-letnici uspešnega delovanja sekcije oziroma kluba so njeni prizadevni člani izdali 19. številko svojega Biltena, ki sicer izhaja občasno. V tej številki je dvanajst od petnajstih dosedanjih načelnikov oziroma predsednikov (**D. Novak**, **J. Belič**, **M. Raztresen**, **A. Kranjc**, **J. Holz**, **A. Lajovic**, **I. Trček**, **M. Šubelj**, **Sagmajster**, **J. Kalan**, **T. Hočevnar-Fritz**, **M. Brenčič** in **I. Perpar**) prispevalo svoje spomine na življenje in delo v klubu. V teh sestavkih niso prav nič predsedniški ali celo oblastniški; iz njihovih besedil se namreč čuti, da so bili tudi v času predsednikovanja predvsem enakopravni in delovni člani jamarskega kolektiva. Besedilo je opremljeno s številnimi spominskimi fotografijami iz arhiva JKŽ. Temu sledi statistika kluba o raziskanih in opisanih jamah, seznam najglobljih in najdaljših jam in brezen ter skice in opisi 31 najpomembnejših jam med njimi z vsemi potrebnimi numeričnimi podatki. Prav na koncu Biltena, ki ga je uredil **Miha Brenčič**, je še seznam članov kluba ter sekcij, ki so zrasle iz njega.

Ciril Velkovrh